

FN-forbundets Nyhedsbrev

Årgang 3, nr. 6, august 2008

Indhold i dette nummer:

NYT fra FN-forbundet.....	2
MDG3 Global Call to Action – det danske initiativ.....	3
Ligene vælter ude af skabet – 50 år efter.....	6
Kaukasus-krigen fra en FN-vinkel.....	10
Retfærdighedens lange arm.....	16
Internationalt overblik ved Henrik Døcker	20

Deadline for stof til næste nummer af nyhedsbrevet er den 15. september 2008.

Udgivet af FN-forbundet, Store Kongensgade 36, 4.th., 1264 København K, www.una.dk,
e-mail: fnforbundet@una.dk, ISSN: 1901-645X
Redaktion: Anni Herfort Andersen, Sussi K. Andersen, Henrik Døcker, Johanne Riktrup
Hansen, Trine M.N. Jensen, Dorte Munch, Hanne Steinmeier og Jørgen Estrup (an-
svarshavende)

NYT fra FN-forbundet

Tillykke Henrik Døcker!

Journalist Henrik Døcker, som siden starten af dette årtusinde har været tilknyttet FN BLADET og senere FN-forbundets Nyhedsbrev, fyldte 70 år mandag den 4. august. Igennem årene har Henrik leveret artikler, notestof og ikke mindst boganmeldelser til FN-forbundet, som har nydt godt af Henriks brede og velfunderede kendskab til internationale forhold og specielt men-

neskerettigheder i internationalt perspektiv. Siden 2005 har Henrik Døcker indgået i FN BLADETs/FN-forbundets Nyhedsbrevs redaktion. FN-forbundet sætter stor pris på Henrik Døckers engagement. Med sin professionalisme løfter han Nyhedsbrevet op til et niveau, vi ellers ikke ville være i stand til at levere. Der skal lyde et hjerteligt tillykke fra FN-forbundet!

MDG3 Global Call to Action – det danske initiativ

Af Johanne M. Sørensen

Den 29. februar i år sad jeg i Dag Hammarskjöld Auditoriet i FN-bygningen i New York som tilhører i en workshop arrangeret af Slovenien på vegne af EU under FN's Kvindekommissions 52. samling. Temaet for workshoppen var "Euro-Mediterranean Partnership and the Istanbul Process: Financing for Gender Equality and Women's Empowerment".

"Financing for Gender Equality and Women's Empowerment" var hovedpunktet på Kvindekommissionens dagsorden, og det var derfor også det overordnede tema for alle de workshops, der arrangeredes af NGOer og FN Missioner på deres landes vegne.

På denne workshop hørte vi om de projekter, som Euro-Mediterranean Partnership har gennemført i lande omkring Middelhavet i de forløbne ti år for at fremme kvinders status inden for uddannelse, sundhed og ikke mindst for økonomisk uafhængighed gennem moralsk og økonomisk støtte til oprettelse af små virksomheder. En repræsentant for OECD fortalte om, hvordan man måler effekten af de tiltag, der gøres for at opnå kønsligestilling og kvinders *empowerment*, og en professor fra Istanbul Universitet berettede om, hvad der

gøres i Tyrkiet for at fremme kvinders stilling, hvor der ikke lægges skjul på, at også dette element gives speciel opmærksomhed i relation til ansøgningen om optagelse i EU.

Den mest interessante taler var imidlertid Dorthea Damkjær fra det danske Udenrigsministerium. Hun fortalte om den danske regerings initiativ til en kampagne for at fremme mål nr. 3 i 2015 Målene. Vi er nu halvvejs mod året 2015, hvor de otte mål skal være opfyldt i henhold til den forpligtelse, FN's 191 medlemslande skrev under på ved Millennium topmødet i 2000. Men alle erkender, at vi ikke er nået halvvejs, hvad angår resultater. Derfor det danske initiativ til at gøre en ekstra indsats for mål nr. 3, der vedrører kvinders ligeberettigelse, ligestilling i uddannelsesmuligheder, lige adgang til arbejdsmarkedet og til deltagelse i beslutninger på såvel lokalt som nationalt niveau, og i familien.

Udviklingsminister Ulla Tørnæs har derfor opfordret alle aktører i det globale samfund, dvs. regeringer, den private sektor, civilsamfundet, medierne, enkeltpersoner fra Nord og Syd og NGOer til at "gøre noget ekstra" for at opfylde mål nr. 3. Kun derved vil kvinder opnå ligestilling og *empowerment*, så de bliver i stand til at bidrage til det

samfund de lever i, på lige fod med mænd.

For at inspirere alle disse aktører til at "gøre noget ekstra" iværksatte Ulla Tørnæs en firepunkts kampagne:

1. Hun sammensatte et MDG3 Champion Network af prominente personligheder til at være fortalere for kvinders ligestilling og *empowerment* inden for hver deres indflydelsesområde.

2. Den 7. marts 2008 lancerede hun MDG3 Champion Torch kampagnen. Hun ville uddele 100 fakler til personligheder og organisationer, der ville modtage en fakkel og til gengæld bekræfte, hvad de ville gøre "ekstra" for at fremme kvinders muligheder inden for et af dem valgt område.

3. Den 17. april inviterede hun til en højniveau konference i København, hvor beslutningstagere og repræsentanter for civilsamfund og NGOer fra mange lande i såvel Nord som Syd skulle definere behov og nødvendige tiltag for at opfylde mål nr. 3.

4. En Global Coalition skal presse på, så der sker noget, som kan bevises ved FN High Level mødet i september.

Dette initiativ vakte stor begejstring blandt tilhørerne i Dag Hammarskjöld Auditoriet, og Dorthea Damkjær måtte svare på mange spørgsmål. Jeg præsenterede den NGO jeg arbejder for, Project Five-O, som en mulig fakkelbærer, der ville kunne "gøre noget ekstra". Dorthea Damkjær bekræftede, at det ville

være fornemt med en sådan kvinde-NGO som fakkelbærer, og jeg forelagde forslaget for styrelsen for Project Five-O, der består af præsidenterne for de fem samarbejdende, internationale kvindeorganisationer. De støttede mit forslag, og det blev vedtaget, at det "ekstra", som Project Five-O ville gøre, skulle være støtte til UNIFEM's projekt i Afghanistan. Her har UNIFEM oprettet kvindecentre, hvor kvinder kommer for at få råd, vejledning og opmuntring samt mulighed for at uddanne sig og få støtte til oprettelse af en lille virksomhed i form af mikrolån. UNIFEM vil gerne oprette endnu flere centre, for derved at give endnu flere kvinder mulighed for personlig udvikling og viden om deres rettigheder og muligheder for økonomisk uafhængighed.

Dette bidrag til "at gøre noget ekstra" fremsendte jeg på vegne af Project Five-O til Udenrigsministeriet, og den 1. juli blev jeg inviteret til at komme og modtage en MDG3 fakkel på vegne af Project Five-O. Faklen fik jeg overrakt af ambassaderåd Ib Petersen, og jeg bekræftede ved den lejlighed vores *commitment*.

Den første af de 100 fakler blev givet til Muhammad Yunus, grundlæggeren af Grameen Bank, og efterfølgende har direktøren for Verdensbanken, Deputy Secretary-General Asha-Rose Migiro og cheferne for mange FN organer, ministre fra mange lande og repræsentanter for NGOer i såvel Nord som Syd, ligesom Project Five-O, afgivet et løfte om

at ville "gøre noget ekstra", da de modtog en fakkelt.

Project Five-O er et partnerskab mellem fem internationale kvindeorganisationer, alle med akkreditering i ECOSOC. Formålet er at oprette uddannelsesprojekter for dårligt stillede kvinder i udviklingslande for at hjælpe dem til en indtægtsgivende beskæftigelse. Siden starten i 1980 er der oprettet ca. 30 projekter. Project Five-O er også en aktiv fortaler for kvinder i FN og på nationalt niveau i mange lande. De fem deltagende organisationer er: Business and Professional Women International, International Council of Women, International Federation of University Women, Soroptimist International og Zonta International.

www.project-five-o.org

Fakkelt nr. 100 vil Ulla Tørnæs den 25. september overrække til generalsekretær Ban Ki-moon på det specielle Millennium møde under FN's generalforsamling. Samtidig får generalsekretæ-

ren en bog med alle *commitments* fra de øvrige 99 fakkeltbærere.

Når der skal gøres status over denne fakkeltbærer kampagne, skulle det gerne blive bevist, at der virkelig er gjort "noget ekstra", som fører til, at mål nr. 3 bliver opfyldt i 2015.

For også at minde alle verdens beslutningstagere om, at først og fremmest de er forpligtede til at sørge for, at mål nr. 3 bliver opfyldt, har Udenrigsministeriet iværksat en online underskriftindsamling. Jeg opfordrer alle læsere til at gå ind på hjemmesiden www.mdg3action.um.dk og her underskrive "Sign A Petition". Her findes også referat af konferencen den 17. april samt alle afgivne *commitments*.

Johanne M. Sørensen er medlem af FN-forbundets bestyrelse og af Soroptimist International samt koordinator for Project Five-O

Ligene vælter ude af skabet – 50 år efter

Henrik Døcker konstaterer efter en rejse til Korea: "I sejrens frugt er orm"

Af Henrik Døcker

Den første øst-vestlige styrkeprøve med våben fandt sted i 1950, men mange sandheder om Koreakrigen 1950-53 er først i bogstaveligste forstand blevet gravet frem nu over 50 år efter. Og sært, nogenlunde samtidig med at jeg besøgte Sydkorea nu i juni. Jeg mindes, at USA's daværende præsident *Dwight Eisenhower*, den fejrede krigshelt fra 2. Verdenskrig, dengang ved fredsslutningen i 1953 formanende sagde: "Tiden er til bøn, ikke til jubel!".

Hvor bittert for det succesrige Sydkorea, der med gennemsnitsindkomst på nu over 20.000 \$ pr. indbygger, har placeret sig som en regulær "tigerøkonomi" i Østasien, at skulle konfronteres med fortidige regimers synder: Henrettelser af titusinder af politiske fanger netop da Korea-krigen rasede i sine indledende faser. Det er nu kommet frem efter årelangt pres fra ihærdige journalister i USA og Sydkorea. Og i sammenhæng med den sandheds- og forsoningskommission, der også er nedsat i Sydkorea.

Her havde man tænkt sig at berette om den lille FN-soldaterkirkegård i Busan

og det imponerende krigsmuseum i hovedstaden Seoul (i dag: 12 mio. indbyggere), de flotte tableauer, udstillinger af våben, uniformer og militærkøretøjer, den gennemført levendegørelse af ikke mindst Korea-krigen under FN's banner, de 16 allierede stater (lille Danmark med hospitalsskibet "Jutlandia" ikke at forglemme), civilbefolkningens lidelser... Nå, jo lige akkurat det allersidste, sættes der altså nu massivt fokus på ikke mindst efter nyhedsbureauet AP's afsløringer.

Korea, der siden 1910 havde været koloni af Japan, blev i 1945 efter aftale mellem to af 2. Verdenskrigs sejrende magter, USA og Sovjetunionen, delt mellem et sovjet-domineret Nordkorea og et amerikansk domineret Sydkorea. Det trak ud med at få realiseret planer om en folkeafstemning. Da nordkoreanske tropper angreb Sydkorea i juni 1950, kom det som en komplet overraskelse for verden – Sydkoreas hær var dårligt udrustet, USA havde et år forinden trukket sine sidste tropper ud af landet. Det er ikke påvist, at Sovjet direkte støttede denne aggression, men det havde på den anden side ligesom Kina forsynet Nordkorea med mange våben.

Massegrave afsløret af tyfon

En udlænding på besøg i Sydkorea i dag tilbydes (i øvrigt ganske uinteressante) besøg i de beskedne sommerboliger (nu nærmest museer) for hhv. Nord- og Sydkoreas præsidenter dengang i 1950'erne. *Kim Il-sung*, der havde tilbragte en årrække i Sovjetunionen, og *Syngman Rhee*, der tilsvarende havde boet flere år i USA og havde taget universitetseksamen dér. De var begge barske diktatorer. Rhee blev med amerikansk støtte indsat som præsident i 1948. Han slog en guerilla-opstand, inspireret af det kommunistiske Nordkorea, ned med hård hånd og havde i 1950 omkring 30.000 politiske fanger i landets fængsler. Frygten for at disse fanger og andre med prokommunistiske synspunkter skulle danne en "5. kolonne", hvis Nordkorea fik magten i Sydkorea, førte til rene massakrer på måske op til 100.000 mennesker, viser de arkiv søgninger, den sydkoreanske sandheds- og forsoningskommission samt amerikanske journalister har foretaget.

Amerikanske officerer i 1950'erne var vidende om dette - således har den pensionerede amerikanske oberstløjtnant Rolins S. Emmerich berettet hvordan han forsøgte at dæmpe sydkoreanernes blodtørst i den sydlige by Busan (tidl. kaldet Pusan). En tyfon i 2002 afdækkede én af de mange massegrave, som ligene fra de henrettede sydkoreanerne blev anbragt i. I alt skønnes der at være 150 massegrave. Én af deltagerne i henrettelserne, den nu 83-årige Lee Joon-yong, har vedgået massedra-

bene på de mange uskyldige.

Det har været svært at finde dokumentarisk bevis på præsident Rhees direkte ansvar herfor, mange dokumenter er blevet tilintetgjort. Efter at mindst to millioner mennesker havde mistet livet i krigen, der sluttede i 1953, blev massakrerne på de civile umiddelbart tilskrevet "de nordkoreanske barbarer". Igennem 50 år blev alle de mennesker, der viste nærmere besked om sydkoreanernes blodige ansvar, kuert til tavshed. Sandheds- og forsoningskommissionen, der har en stab på 240 og et årsbudget på 19 mio. \$, skal virke indtil 2010. Den sydkoreanske regering har i øvrigt allerede for flere år siden afvist at betale erstatninger til efterladte til ofrene for massakrerne.

Aktuelt er det naturligvis en form for forsoning mellem Syd- og Nordkorea, der står øverst på den sydkoreanske dagsorden. De beskedne kontakter mellem de to Korea'er i de seneste år, har bl.a. ført til en sydkoreansk 'leje' af et nordkoreansk område, der grænser ned til Sydkorea, til hvilket såvel sydkoreanere som andre landes turister kan komme på én dages udflugter. Det er det store sydkoreanske industrikombinat *Hyundai*, der står bag - dette gigantforetagende 'styrer' sammen med en håndfuld andre forretningsimperier Sydkorea igennem den magtfulde sammenslutning, der kaldes *chaebol*. Også jeg foretog denne "smagsprøve" på Nordkorea - uanset hvor meningsløs den kan forekomme. Man møder ingen nordkoreanere ud over de barske

immigrationsofficerer ved grænsen, som hårdt slår ned på den formastelige udlænding, der måtte give et svar, som afviger fra hvad skriftligt forlods er oplyst til Nordkorea om den pågældende (20 \$ i bøde).

Frygt for ny nordkoreansk aggression

Pensionister fik af deres guide at vide, at de blot skulle svare '*no occupation*', så vidt jeg kunne få oplyst fordi der ikke på koreansk findes noget rigtigt ord for 'pensionist'. Men endnu vigtigere er det, at man ikke på nogen måde vover sig ind på nogen af de områder, der er omgivet af stakitter eller anden former for afspærringer. Der er nøje anvisninger vedrørende de tilladte og forbudte zoner, ikke mindst for at hindre direkte kontakt mellem nordkoreanerne og besøgende fra udlandet, højst kan man kaste et blik på en fattig bonde ved plogen, trukket af en okse...

Men en harmløs lille bjergvandring eller skovtur kan pludselig forvandles til et blodigt drama! Det måtte en 53-årig sydkoreansk kvindelig turist sande, da hun kort efter mit besøg i hvad vi kalder *Diamant-bjergene* blev dræbt af skud fra nordkoreanske grænsevagter samme sted. Angiveligt havde hun forceret en afspærring. Da Nordkorea ikke har villet medvirke ved en nærmere kortlægning af episoden er besøgene i Nordkorea blevet indstillet. Også ved *Panmunjom* i selve den demilitariserede zone mellem Syd- og Nordkorea ved den 38. breddegrad udspilles undertiden dramaer med dødelig udgang.

Det er på en måde paradoksalt, at det er tilladt besøgende (og herunder også undertegnede) at komme helt frem til og ind i forhandlingsbarakken, hvor repræsentanter for den nord- og sydkoreanske regering et par gange om måneden mødes for at føle hinanden "på tænderne" og evt. klare praktiske småproblemer i selve zonen. Et andet udtryk for at Korea-krigen er blevet *big business*, eftersom der tjenes stort på de mange arrangerede besøg her.

Denne første krig, hvor FN var involveret - om end ikke direkte autoriseret af FN's Sikkerhedsråd p.g.a. Sovjetunionens boykot af rådet, fordi Chiang Kai-sheks nationalistiske regering, fortrængt til Taiwan, fremdeles repræsenterede Kina i FN - er stadig ikke afsluttet ved en fredstraktat. Og det bliver den måske aldrig. Frygten for en ny nordkoreansk invasion plager stadig sydkoreanerne, hvis hovedstad Seoul ligger ganske tæt ved grænsen. Nordkoreanerne har da også flere gange anlagt tunneler under 38. breddegrad, ad hvilke store troppekontingenter skulle befordres til Sydkorea i al hemmelighed, én af dem havde endog plads til kampvogne. Af denne grund foretager det sydkoreanske militær jævnlig gravearbejde ved grænsen for at afsløre mulige nye tunneler. I alt 17 tunneler, deraf den seneste i 1990, er således blevet afsløret.

Afsløringen af de sydkoreanske massakrer i 1950'erne, herunder USA's passivitet trods viden om det passerede, fremkalder erindringen om Israels pas-

sivitet over for de kristne libanesiske fangingers nedslagtning af mindst 700 palæstinensere i flygtningelejren *Sabre og Shatilla* i 1982. Eller for den sagskyld Sovjetunionens nedskydning af omkring 15.000 polske officerer i *Katyn* nær Smolensk i 1940, sidstnævnte en massakre, som Sovjetunionen længe

forsøgte at camouflere som en forbrydelse, begået af Nazi-Tyskland.

Man erindres også om titlen på James Kinross' roman (fra 1955) *I sejrers frugt er orm*. For resten var der *ingen* sejrherre i Koreakrigen. Grænsen blev ved våbenstilstanden stort set den samme som i 1950 - ved den 38. breddegrad.

Kaukasus-krigen fra en FN-vinkel

Men FN har ikke midler til at håndtere situationen – snarere skal EU på banen

Af Karsten Fledelius

To af FNs, OSCEs og Europarådets medlemsstater har ført krig med hinanden i august 2008. Forhåbentlig er våbenstilstanden og de russiske troppers tilbagetrækning fra georgisk kerneland nu afsluttet, og dermed har EUs leder, Frankrigs præsident Sarkozy, kunnet indkassere en mindre sejr. Men krigen har skabt store humanitære problemer i de berørte områder og de nabo-områder, hvor flygtningene har søgt tilflugt, resterne af samarbejde mellem Rusland og Georgien omkring de løsrivelseshungrende smårepublikker er brudt sammen, og samarbejdet mellem USA og Rusland er blevet yderligere belastet. Nykonservative tænkere i USA, mest radikalt Kagan, ser allerede en ny imperialistisk stormagtskonflikt og tolker hele situationen ud fra den. Der er en udpræget tendens til at gøre Rusland til aggressor i stedet for Georgien, og til at trække paralleller til hvad Hitler gjorde i 1930'erne.

I den henseende kan man dog også trække paralleller til den georgiske præsidents handlinger. Det er notorisk, at Georgiens præsident efter en erklæring om en fredelig løsning på proble-

merne sent om aftenen til 8.8. gav ordre til de georgiske styrkers angreb. Men mange vestlige kommentatorer forsvarer ham med, at han blev provokeret.

Der er også en tendens til på forhånd at stole mere på georgiske end på sydossetiske eller russiske kilder, selv om der notorisk har været beviselige tilfælde af misinformation fra georgisk side.

Derimod har det været helt tavst i vestlige medier om, hvad der er foregået i FN-regi under konflikten. Den amerikanske tendens til at ignorere FN har været særlig udpræget i Bush-perioden og forplantet sig til de fleste vestlige medier. Men Sikkerhedsrådet har været på hårdt arbejde. Selv om det blev EU, som ser ud til at have bragt freden i hus.

Faktisk er konflikten om Syd-Ossetien en gammel kending i FN, selv om Sikkerhedsrådets opmærksomhed mest har drejet sig om den anden, med Syd-Ossetien allierede georgiske udbryder-republik: Abkhazien. Vedrørende sidstnævnte er der indtil dato vedtaget 34 resolutioner i Sikkerhedsrådet samt én i Generalforsamlingen. Og FN har oprettet en fredsovervågning for Georgien (UNOMIG) allerede i 1993, mens SNG (flertallet af de gamle medlemsstater af Sovjetunionen) siden 1992 har

sendt en fredsbevarende styrke til Syd-Ossetien.

Det er blevet forbigået, i mange vestlige analyser af situationen, at de russiske styrker i Syd-Ossetien faktisk er der som led i den omtalte »internationale« styrke, som også rummer militærfolk fra Nord-Ossetien, Syd-Ossetien og Georgien selv. Krigen i august startede med georgiske "fredsbevarende" styrkers beskydning af og drab på en mindre antal russiske "fredsbevarere".

Russerne har altså hidtil opfattet deres tilstedeværelse i Syd-Ossetien som legal. Men hver gang de har udskiftet deres styrker via tunnelen i Kaukasus, har Georgien under Saakasjvili protesteret og hævdet, at det var et skalkeskjul for at øge antallet af russiske militærfolk. Om det ser sandt, vides ikke med sikkerhed. Georgien har også skarpt kritiseret, at syd-ossetiske og abkhaziske borgere har fået udstedt russiske pas, men mange af dem har været bange for at træde i kontakt med de georgiske myndigheder. Sådanne ting ses imidlertid af kritikere i Vesten som et udtryk for, at Rusland nu er ved at æde det første naboland fra den gamle Sovjetunion styk for styk, borger for borger. Det er blevet særlig fremhævet af præsidentkandidaten McCain, hvis kampagneleder Scheunemann i øvrigt indtil marts i år var spindoktor for ingen andre end Mikael Saakasjvili. Over for den udenrigspolitisk uerfarne modkandidat Barak Obama folder den gamle Vietnam-veteran McCain sig åben-

bart nu ud med en ny version af synet på Rusland som "the Evil Empire".

Behov for behandling for posttraumatisk stress hos TV-seere

Der er både amerikansk og georgisk indenrigspolitik i den aktuelle krise. Saakasjvili havde et dårligt efterår, med undtagelsestilstand og politivold mod oppositionens demonstranter. En amerikansk kommentator, Robert Scheer, stiller direkte spørgsmålet i en klumme på nettet (www.truthdig.com) med titlen »Georgia War a Neocon Election Ploy?« Han lægger op til, at den, der lokkede Saakasjvili til at starte angrebet i august, var Scheunemann – det var ikke Rusland, men McCains stab, der efter Scheers opfattelse lagde en fælde, men ifølge ham var det ikke så meget Saakasjvili som Putin selv, der skulle gå i den, gribe ind i konflikten med vanlig russisk brutalitet og dermed understøtte det negative billede af Rusland, McCain længe har givet udtryk for. Det er et image, Medvedev i første del af sin præsidentperiode har gjort meget for at modvirke. Men konflikten og den humanitære nødsituation, den har fremkaldt i Kaukasus-området både syd og nord for grænsen har tvunget ham til at træde i karakter som stærk og beslutsom leder. For også den russiske ledelse er under pres fra befolkningen, under indtryk af de rædselsvækkende billeder på TV, som har fået russiske læger til at påpege behovet for behandling for posttraumatisk stress hos TV-seerne!

Men alt dette leder opmærksomheden væk fra, hvad konflikten egentlig i grunden handler om: gamle nationalitetsproblemer, der er blusset op i forbindelse med Sovjetunionens disintegration (som i virkeligheden var i gang fra 1988-1992). I Sovjetunionen var de fastfrosset i kommunismens permanentefrost, men dukkede op igen under op-tøningen. Og som i Jugoslavien manglede det internationale samfund, herunder FN, adækvate redskaber til at løse problemerne. Det blev dog i Kaukasus normalt kun til korte, omend blodige krige med efterfølgende ny nedfrysning. Men efter Kosovos selvstændighedserklæring er blevet godkendt både af USA og et flertal af EU-landene, er vi inde i en ny »optøningsperiode«, som aktualiserer en række andre nedfrosne konflikter. Det er ingen tilfældighed, at der er en form for alliance ikke blot mellem Abkhazien og Syd-Ossetien, den omfatter også Transnistrien i Moldova og Nagorno-Karabakh i Azerbaidjan.

Både FN og den regionale organisation for sikkerhed og samarbejde i Europa, OSCE, har i princippet redskaber til at håndtere sådanne kriser. Men de er alt for skrøbelige. De mange resolutioner gennem de sidste 15 år om situationen i og omkring Abkhazien viser til fulde, hvor skrøbelige de er. At Abkhazien lige som de to andre etniske delrepublikker i landet fortsat skal betragtes som en del af den suveræne og uafhængige stat Georgien, er der ikke blevet rokket ved, heller ikke af Rusland. Men FN har ikke villet tillade en ensi-

dig ophævelse af deres status, som allerede det uafhængige Georgiens første præsident Gamsakhurdia ønskede. Derfor vedtog Sikkerhedsrådet også så sent som 15.4.2008 en resolution, som forlængede UNOMIG endnu engang til 15.10.2008 og igen krævede, at Georgien trak sine styrker ud af Kadorkløften, en lille, men strategisk vigtig del af Abkhazien, som Saakasjvili har sendt tropper ind i, og som han først har været tvunget til at rømme her i august under krigen. Abkhazerne på deres side har helt siddet FN-resolutionernes ord om tilbagevenden af de hen ved 250.000 georgiske flygtninge fra udbryderrepublikken overhørig, i en klar forvisning om, at det ville gøre dem til et mindretal i deres eget land.

Abkhazerne: Det er Stalins skyld

Abkhazien, med hovedstaden Sukhumi, kræver altså løsrivelse i kraft af et befolkningsflertal, som er opstået gennem etnisk udrensning. Umiddelbart en dårlig sag! Men abkhazerne henviser til, at mange tusinder af dem blev deporteret af Stalin i 1944, og at det er hans skyld, at så mange georgiere slog sig ned i deres land. De taler deres eget, kaukasiske sprog og er fortrinsvis muslimer. De ønsker helt klart at være en stat, der er uafhængig af både Rusland og Georgien, to lande de hverken har noget sprogligt eller religiøst fællesskab med. I middelalderen var de gennem en periode et selvstændigt kongerige, Abasgia. I areal er de større end både Malta og Luxembourg, selv om befolkningstallet kun er omkring det halve.

Syd-Ossetien er lidt større end Fyn, dækker mindre end halvdelen af Abkhaziens areal, og rummer langt færre mennesker, under 100.000. Her udgør osseterne klart befolkningens flertal, som de også gør det i den dobbelt så store russiske delrepublik Nord-Ossetien på den anden side af Kaukasus. I modsætning til abkhazerne taler de et indoeuropæisk sprog, beslægtet med iransk, og er som flertallet af georgiere og russere ortodokse kristne. Helst ville deres flertal forenes med slægtningene i Nord-Ossetien til et uafhængigt Ossetien. Men både et forenet Ossetien som en del af Rusland eller et uafhængigt Syd-Ossetien vil være acceptabelt for flertallet, som derimod afviser enhver form for fællesskab med Georgien. Bortset fra en mindre gruppe ossetere, der har accepteret autonomi på georgiske betingelser og dannet en eksilregering, på initiativ af regeringen i Tbilisi. Hvis det var lykkedes Saakasjvili at erobre hovedstaden Tskhinvali, som ligger ganske tæt på grænsen til det øvrige Georgien, ville han formentlig have indsat denne eksilregering der.

Det eneste sted, hvor det er lykkedes Saakasjvili at vinde kontrollen over en potentiel udbryderrepublik, er den mindste, Adzjarien med hovedstaden Batumi, i den sydvestlige del af landet. Det skyldes muligvis, at adzjarene er etniske georgiere, som under en periode med tyrkisk besættelse gik over til islam. Derudover har den lille republik en betydelig armensk minoritet, som tidligere havde et spændt forhold til Tbilisi. Men i tilfældet Adzjarien lykke-

des det at få den lokale leder overtalt til at fortrække, efter sigende med kontaktede økonomiske midler, og han skal i dag nyde livet i Moskva. I stedet indsattes en lokalregering, der var villig til at underordne sig Tbilisi.

Fastfrossen konflikt

Den georgiske uvilje mod de to andre republikker er steget under Saakasjvili, og antallet af konflikter har været støt stigende de sidste par år. Således erklærede Georgiens parlament i februar 2006 aftalen om den fredsbevarende SNG-styrke i Syd-Ossetien for ophørt, selv om de fortsatte med at have tropper i den. Endvidere afbrød de forsyning med el og vand til det meste af den lille republik, og byggede særlige veje ud til de georgiske landsbyer i dette område, hvor de to befolkninger lever sammen som i et kludetæppe. Det bliver af de ossetiske nationalister selvfølgelig sammenlignet med israelernes bygning af særlige, beskyttede veje til de israelske bosættelser på Vestbredden. Indtil krigen brød ud i begyndelsen af august, var der reelt tale om parallelsamfund beskyttet af hver sin parts militære styrker. Et typisk eksempel på en fastfrossen konflikt.

Hvorfor satte Sakasjvili så sit første militære angreb på udbryderrepublikkerne ind netop i Syd-Ossetien, hvor man kan sige, at Georgien har den dårligste sag? Hvorfor skabte han en situation, hvor måske over tusind ossetere blev dræbt og mange flere flygtede til Nord-Ossetien, og hvor Ruslands voldsomme bombardement af bl.a. Gori og de syd-

ossetiske militseres overgreb mod lokale georgiske landsbyer også har skabt mange georgiske ofre? Formentlig fordi han har regnet med en hurtig sejr over Syd-Ossetien som den mindste og svageste enklave og dermed stille verden over for en fuldbyrdet kendsgerning. De lokale styrkers modstand og Ruslands hurtige og voldsomme modreaktion er kommet helt bag på ham.

Besyderligt spejlbillede

Hermed er opstået et besynderligt spejlbillede af Kosovo-krigen for ni år siden, hvor NATO foretog en såkaldt humanitær intervention og bombede Serbien for at forhindre, hvad man anså for »et igangværende folkemord« på de løsrivelsesønskende albanere i Kosovo. Nu hører vi Ruslands ministerpræsident Putin bruge ordet folkemord om det, Georgien var i gang med mod Syd-Ossetien. Det hele virker som en opfyldelse af den advarsel, russerne kom med efter Kosovos uafhængighedserklæring i februar i år, at den ville virke afsmittende bl.a. i Kaukasus-området. Det er formentlig grunden til, at Rusland trods al støtte til de to små republikker hidtil ikke har villet anerkende dem som suveræne stater og på dette punkt i princippet accepteret Georgiens overhøjhed.

Hele konflikten viser en afgørende svaghed ved den måde, man i international ret har forsøgt at tillempe det gamle princip om »nationernes selvbestemmelsesret«. Fra Taiwan og Kosovo til Nord-Cypern og Syd-Ossetien står vi i dag med en række »de facto stater«,

som ikke har kunnet opnå fuld international anerkendelse som suveræne stater. De er i virkeligheden en større trussel for freden i verden end terrorismen. Kun få steder i verden er der fundet rimelige, fungerende løsninger på problemet, som i Norden (Ålandsøerne, Færøerne, Grønland). Vi mangler kort sagt en FN-konvention om håndteringen af »de facto stater«, det er den seneste konflikt endnu et eksempel på.

Under denne synes russerne at have reageret langt voldsommere end nødvendigt, men de har fulgt NATOs mønster fra 1999: grebet hårdt og brutalt ind over for hvad de betegnede som et overhængende folkemord. De har dog ikke bombet hovedstaden Tbilisi, som NATO bombede Serbiens hovedstad Beograd. I det hele ser de ud til at være mere modtagelige for kritik fra udlandet, end USA og NATO var i 1999. Russerne har bestemt ikke været engle. Men Georgien har overtrådt en våbenhvile overvåget af SNG-styrker, som trods alt var i Syd-Ossetien med en vis legalitet, og bombet den autonome republiks hovedstad og dermed også borgere i deres egen stat, med mange, også civile ofre som følge. Det har udløst en alvorlig humanitær krise i Syd-Ossetien, og mange er flygtet til Nord-Ossetien. Opbygningen af denne offensiv har længe stået på i Gori, at dømme efter informationer fra folk, der for nylig har været i byen. Sakasjvili satte til med angrebet ind, mens Putin var i Beijing til OL sammen med Bush. Havde en land, der stod uden for vores "kreds", foretaget sig noget sådant,

havde Vesten ikke været i tvivl om be-
rettigelsen i at slå til mod det!

Man kan dog godt forstå georgiernes
uvilje mod at acceptere russiske tropper
som fredsbevarende styrker på geor-
gisk territorium efter det, der nu er
sket. Men man kan heller ikke fortænke
russerne i, at de ikke stoler på Saakasj-
vili over en dørtærskel og ikke vil efter-
lade et militært vakuum i Syd-Ossetien.
Ergo er der ikke nogen anden vej end at
få indsat en fredbevarende styrke et
andet sted fra. Og hvad vil være mere
hensigtsmæssigt end fra det EU, som i
forvejen synes at have kunnet få par-
terne i tale? En sådan skulle naturligvis
indsættes i kraft af en mandat fra FNs
sikkerhedsråd. Forhåbentlig er tiden

moden til det nu. Og der er klart behov
for EUs økonomiske støtte til genop-
bygningen efter krigen. Men det fjerner
ikke behovet for udvikling af et system
af internationale retsregler og instru-
menter til at håndtere konflikter af
denne art på en lidt bedre måde end i
det foreliggende tilfælde, hvor en lo-
kalbefolkning er blevet gidsler i et me-
get større og på mange måder kynisk
spil, som først og fremmest er gået ud
over den.

*Karsten Fledelius er lektor ved Københavns
Universitet, formand for den Danske Hel-
sinki-komité for Menneskerettigheder og
medlem af FN-forbundets repræsentant-
skab.*

Retfærdighedens lange arm

Balkans barbarer og Afrikas autokrater trækkes for internationale domstole

Af Henrik Døcker

Retfærdigheden har mange ansigter, men de tider er forbi, da politiske massemordere havde større chance for at slippe for straf end gemene kriminelle, der blot havde et menneskeliv på samvittigheden. De millioner af mennesker verden over, der har mistet familiemedlemmer eller selv er blevet tortureret, har i dag langt større chance for at opnå en form for retfærdighed – ved en godtgørelse eller straf over de ansvarlige for skændslerne. Frem for alt er statsoverhoveder *ikke mere* immune for strafforfølgelse, ligesom *det internationale samfund* kerer sig om deres skæbne.

De kommende processer mod den tidligere bosnisk-serbiske statschef *Radovan Karadzic* og den tidligere liberianske præsident *James Taylor* samt forsøgene på at få tiltalt Sudans præsident *Omar al-Bashir* for forbrydelser mod menneskeheden vidner herom. Hertil kan lægges andre nylige folkeretlige landvindinger så som ændringen af Senegals forfatning, så den politiske flygtning, Tchads tidligere præsident *Hissen Habré* kan stilles for retten i Dakar for de forbrydelser, han tidligere begik mod sin egen tchadiske. Men lige forinden er han for resten blev dødsdømt in absentia i sit hjemland Tchad. En så

indviklet situation kan give panderynker selv hos 'tunge' folkeretslærde. Endelig har Peru netop igangsat en proces mod landets tidligere præsident *Alberto Fujimori*, der er tiltalt for menneskeretskrænkelser såvel som korrupsion i stor skala.

Vi er her i august så blevet påmindet om den indviklede og hidtil ikke fuld belyste forhistorie for det forfærdende folkedrab i *Rwanda* i 1994. Rwandas regering har nu i en tyk rapport beskyldt Frankrig for medansvar for folkedrabet, nemlig ved med tilstedeværende styrker at have støttet den daværende hutu-præsident, som foranstaltede nedslagtingen af omkring 800.000 tutsier. Blandt de ansvarlige nævnes direkte Frankrigs daværende præsident *Francois Mitterand*. Sandsynligvis er der tale om *ripost* for de anklager, Frankrig tilbage i 2006 rettede mod Rwandas nuværende præsident *Paul Kagame* (som også dengang omtalt i *FN-forbundets Nyhedsbrev*) for nedskydningen af et fly, hvorved såvel Rwandas som nabolandet Burundis præsidenter omkom og den lunte antændtes, som udløste folkedrabet. Tutsi-lederen *Kagame* rykkede siden ind i *Rwanda* og drev hutuerne på flugt ind i *Congo* med langvarige kampe og massakrer dér som følge. I *Rwanda* venter tusinder på straf i de propfyldte fængsler – i denne malstrøm af tragedie og hævnfølelse kan få gøre sig håb om retfærdighed.

Der har i denne sommer været mest fokus på den væsentlige del af retsopgøret om de politiske massedrab i Srebrenica og Sarajevo, som Karadzic havde ansvaret for. Med den gamle, nu afdøde, nazi-jæger *Simon Wiesenthals* ord søges der 'retfærdighed, ikke hævn' ikke mindst for de 8000 mænd og drenge, der blev myrdet i Srebrenica i 1995. 12 år efter dette forfærdende eksempel på *folkedrab*, som bragte Nazi-Tysklands dødsfabrikker i erindring, søger *Mødrene fra Srebrenica*, en organisation, lig deres medsøstre efter militærdiktaturet i Argentina, såvel information om de omkomne som erstatning.

FN og Holland sagsøgt om ansvaret for Srebrenica

Den retssag, som disse ofre for Srebrenica har rejst dels mod FN, dels mod Holland (på grund af dets dengang 400 mand store FN-kontingent i byen), for et være blevet svigtet trods FN's løfter om at Srebrenica var én af verdensorganisationens 'sikre zoner' under den bosniske borgerkrig påkalder sig også interesse. Til sagsøgenes store skuffelse fandt distriktsretten i Haag nu i juli, at FN er *immun* i sagen. Mens folkeretten i de sidste 20 år altså generelt *frakender* statschefer sådan immunitet, i hvert fald ved alvorlige folkeretskrænkelser, så mener mange folkeretslærde, at en verdensorganisation som FN er og må være hævet over søgsmål. Det fremgår af selve FN-pagten! Advokaten for de 6000 overlevende og efterladte fra Srebrenica, *Marco Gerritsen*, er imidlertid af den opfattelse, at immuniteten ikke kan være total, og at situationen i

Srebrenica var så speciel, at immuniteten her må hæves.

Sagen er under appel, og giver Hollands højesteret i sidste ende ikke sagsøgerne medhold, vil en indbringelse for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol antagelig blive prøvet. Imidlertid fortsætter sagen mod Holland, som dog i første omgang har skudt ansvaret fra sig ved at henvise til, at der var tale om en FN-mission, gennemført af hollandske soldater. De fleste af sagsøgerne har en månedlig indkomst på 100-200 \$. Ifølge deres advokat har de mistet alt. Der er nedlagt påstand om i alt 4 mia. \$ som udgangspunkt for en forhandling om det samlede erstatningsbeløb. Hovedsynspunktet er, at FN ved ikke at tilføje de hollandske soldater i Srebrenica tilstrækkelig militær støtte, bl.a. luftstøtte, påtog sig en væsentlig del af ansvaret for tragedien i Srebrenica.

Trods mange højtidelige proklamationer om betydningen af *folkeretten*, om det vigtige i at få bragt ikke mindst *storpolitiske masse mordere* for retten, det være sig i disses hjemstater eller for internationale domstole eller tribunaler, så er mange af disse retsopgør dybt afhængige af *politisk vilje*. Internationalismen trives alene ved mange små nationale 'tandhjul' eller 'motorer', og der går let grus i maskineriet. Internationale domstole skal i princippet arbejde lige så uafhængigt som de nationale, og for det meste respekteres deres afgørelser da også. Men det hænder de kommer i stormvejr - tænk blot på Den eu-

ropæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg eller EF-domstolen i Luxembourg!

Kosovos løsrivelse til folkeretlig bedømmelse

Den alt for lange eftersøgning af Radovan Karadzic er et eksempel på manglende politisk vilje, og vel at mærke ikke alene fra serbiske eller serbisk-bosniske myndigheders side. Tungtvæjende politiske hensyn og frygt for nye voldsomme sammenstød holdt angiveligt NATO's styrker i Bosnien tilbage dengang Karadzic stadig opholdt sig i den serbiske del af den nye vakkelvorne stat Bosnien-Hercegovina. Udtalelser om at militæret ikke er 'velegnet' til at foretage anholdelser, at dette er en udpræget politisag, virker ikke overbevisende. Således er det nu en almindelig opfattelse i Europa, at dannelsen af den nyeste serbiske regering efter valget og styrkelsen af præsident Boris Tadic' position nok er den væsentligste årsag til at Karadzic blev anholdt nu og ført til Krigsforbrydertribunalet i Haag.

Udfaldet af dette valg har også sammenhæng med Serbiens beslutning om at anmode Den Internationale Domstol i Haag - det ældste organ af denne type med rødder 100 år tilbage og en tilblivelse lige efter 1. Verdenskrig - om et *responsum*, dvs. en vejledende folkeretligt underbygget udtalelse, om Kosovos løsrivelse fra Serbien. Dommerne i Haag kommer på en vanskelig opgave eftersom de på én gang skal yde en vis reverens over for beskyttelsen af enkeltstaternes *suverænitæt*, dvs. at FN's

medlemskreds så at sige er *intakt*, og på den anden side også må respektere *folkenes selvbestemmelsesret*, det begreb, som FN var med til at formulere fortrinsvis til brug for alle de kolonier, hvis løsrivelse fra gamle europæiske moderlande faldt naturligt efter 2. Verdenskrig. Man er konfronteret med den *realitet*, at *Kosovo* i dag er en selvstændig stat, og at over 40 stater har givet det diplomatisk anerkendelse. Kosovo er derved blevet et *folkeretssubjekt*, man ikke kan afvise.

Ved Sovjetunionens opløsning rev en mængde oprindelige rådsrepublikker sig sådan set også løs, men det store kommunistiske rige erkendte selv nederlaget og genopstod som Rusland i en løs sammenslutning med de "frafaldne" (SNG). I Serbiens tilfælde er specifikt Kosovo ved en forfatningsændring blevet erklæret noget i retning af en "umistelig del af riget". Et kvalificeret gæt på hvad den moderate og Vestvenlige præsident Tadic, der på langt sigt tragter efter et serbisk EU-medlemskab, har i tankerne, er: Nu holder jeg ultranationalisterne hen, mens en gruppe udenlandske jurister tygger drøv. Når de antagelig - evt. med mange forbehold og juridiske krummelurer - erkender det uafvendelige i Kosovos løsrivelse, så kan jeg med bedre samvittighed *se fremad* og droppe den tabte sag: Kosovo.

Afrika føler intet særligt ansvar for Zimbabwe

Betydelig vanskeligere, om overhovedet muligt, bliver det at få Zimbabwes

uregerlige præsident, den nu 85-årige *Robert Mugabe* for nogen som helst domstol, så meget mere som han fremdeles har magten. Deprimerende i denne henseende er det, at det øvrige Afrika, samlet i organisationen AU, og herunder særlig nabolandet Sydafrika, ikke på nogen måde føler et kollektivt ansvar for demokrati og menneskerettigheder i Zimbabwe. Det kollektive ansvar for FN's høje idealer på kryds og tværs af grænser synes ikke at være noget der tynger ret mange stater uden for Europa. Der er ingen grund til særlig at fremhæve USA i denne henseende, selv om det har erkendt folkedrabet i Darfur (Sudan). Det hykleri, som denne stat i årevis har udvist i international politik, fremkalder kun foragt. Det giver ikke dette land mange points, at det har medvirket til at få Sudans politiske top tiltalt ved Den Internationale straffedomstol – sådan som Sikkerhedsrådet kan foranledige, selv om i øvrigt *hverken USA eller Sudan* har tiltrådt denne domstols statut.

Det tunge læs at få fx tidligere forsvarsminister Donald Rumsfeld m.fl. tiltalt for at have sanktioneret tortur i de irakiske og amerikanske fængsler (Abu Ghraib og Guantanamo) har en gruppe tyske ngo'er (private organisationer) påtaget sig. De vil benytte sig af den *universelle jurisdiktion*, som Tyskland angiveligt bekender sig til. Dette

(også i dette tidsskrift tidligere omtalte) folkeretlige begreb defineres højest forskelligt i forskellige lande. Det må foreløbig siges at tilhøre hvad man kalder *soft law*, dvs. den form for jura, her folkeret, som lyder godt på papiret og appellerer til alle sande idealister, men som er uhyre vanskeligt at få nogen juridisk instans, det være sig en national eller international domstol, til at benytte.

Afslutningsvis et stort spring fra reelle og mulige retsopgør med disse europæiske og afrikanske monstre, disse *inkarnationer af ondskab* à la Karadzic og al-Bashir. Disse to og andre som er nævnt i denne artikel har næppe bekymret sig meget om begreber som demokrati og menneskerettigheder. Ifølge en nylig FN-rapport er to af hver tre mennesker på vor klode *hinsides enhver tale om retsstaten* (eng.: "excluded from the rule of law"). Det er en kommission til styrkelse af de fattiges rettigheder, der står bag rapporten. Mange respekterede internationale personligheder støtter den grundlæggende idé, at man skal styrke en hel stribe *grundrettigheder* – så som ejendomsretten, retten til domstolsprøvelse, forening- herunder fagforeningsfriheden osv. Men dette med *retsstaten* begynder altså på nationalt plan. FN og den store vide verden kan højest støtte, ikke *etablere* den.

Internationalt overblik ved Henrik Døcker

Sydafrikansk jurist ny FN-højkommissær for menneskerettigheder

Den 67-årige sydafrikanske jurist Navanethem Pillay er af FNs Generalforsamling udnævnt til ny højkommissær for menneskerettigheder som afløser for den canadiske jurist Louise Arbour. Som medlem af det farvede mindretal – hun er af indisk herkomst - i Sydafrika i dette lands barske apartheid-periode og som en fremtrædende græsrodsadvokat har hun en solid erfaring med menneskeretskrænkelser. Manglende ligestilling af kønnene, børns svage retsstilling, kritisable forhold for fængslede, forekomst af tortur – det er alt sammen noget hun kender indefra. Men hun har også vigtige erfaringer fra sit virke som dommer ved Rwanda-tribunalet til pådømmelse af de skyldige i folkedrabet i Rwanda i 1994 og ved Den Internationale Domstol i Haag. Hun tiltræder 1. september og er ansat for en femårig periode. Hun har en stab på 1000 under sig med et årsbudget på 150 mio. \$.

Kosovo-albansk journalist idømt bøde for at røbe vidnes identitet

Det internationale tribunal vedrørende Eksjugoslavien har idømt den kosovo-albanske journalist Baton Haxhiu en bøde på 7000 euro for at have røbet identiteten på et vidne, der var sikret anonymitet, under den verserende straffesag mod den tidligere ministerpræsident i Kosovo. Netop trusler mod

vidners sikkerhed er et stort problem i Kosovo. "Det er fundamentalt for opfyldelsen af tribunalets opgave at modige individer, som står frem for retten for at fortælle deres version af ofte traumatiske og tyngende oplevelser, og som er væk fra deres familie og vante omgivelser, kan gøre dette i sikker forvisning om de beskyttelsesforanstaltninger, der er truffet for dem", hed det i dommen. Haxhiu er én af i alt tre personer, der er blevet tiltalt for foragt for retten under sagen mod ministerpræsident Ramush Haradinaj, der i april blev tiltalt for forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser ved Eksjugoslavien-tribunalet.

UNHCR i gang i Georgien allerede inden krigen mod Rusland

Allerede inden det kom til egentlig krig mellem Georgien og Rusland den 9. august var FN's Flygtningehøjkommissariat UNHCR i gang med bistand til nogle af de i alt 273.000 mennesker, der er hjemstavnsfordrevne i Georgien. Som følge af separatist-konflikterne i Abkhasien og Syd-Ossetien lider de mange mennesker under elendige boligforhold. De langtvarende problemer er så blevet forstærket af 40.000 nye ofre for den aktuelle væbnede konflikt i Syd-Ossetien. UNHCR har fløjet i alt 66 tons nødhjælp til landet fra UNICEF-verdenslageret i Københavns Frihavn. Men i alt skønnes 100.000 mennesker i Syd-Ossetien berørt af konflikten med

rod i Georgiens manglende evne til at udøve suverænitæt over Syd-Ossetien.

Succes for kampagne mod illegale væbnede grupper i Afghanistan

En kampagne for opløsning af illegale, væbnede grupper i Afghanistan har indtil nu resulteret i, at i alt 40.000 stykker våben er blevet afleveret til myndighederne. Med støtte af FN's Udviklingsprogram UNDP har kampagnen hidtil omfattet 70 distrikter, men skal nu udvides til yderligere 12. Det er lykkedes at få opløst 342 væbnede bander. Kampagnen indledtes i 2005 og har virket ved at de mange stykker våben er afleveret til de særlige modtagehold, der er formeret. Ifølge UNDP har en stribe tidligere krigsherrer nu tilsagt deres støtte til fredsskabende projekter. Til et sådant formål kan regnes, at FN's særorganisation for levnedsmidler og landbrug FAO har formidlet 6000 hvedesæd til 29 landboforeninger til hjælp mod tørke og stigende priser på såsæd.

Rapport om FN-fredsstyrkers seksualforbrydelser i u-landene

FN er plaget af de seksuelle misbrug af mindreårige, en del soldater i verdensorganisationens fredsstyrker begår forskellige steder i verden. Detaljer fremlægges i en nylig rapport fra den britiske afdeling af organisationen Red Barnet. Her er 250 drenge og piger i alderen 10-17 interviewet. Voldtægt og andre former for krænkelse har fundet sted under FN-missioner i Burundi (2004), Sudan (2005), Haiti (2006), Liberia (2006) og Elfenbenskysten (2007). Af

de i alt 748 indberetninger, FN sidste år modtog fra fredsstyrker (sammenlagt 200.000 militære og civile) drejede de 127 sig om sex. Flest fredsstyrker kommer fra u-landene, især Bangladesh, Pakistan, Indien, Jordan, Nigeria, Nepal og Ghana.

Over 100 lande enige om at forbyde klyngebomber

I alt 109 lande enedes på en konference i Dublin i maj om at forbyde klyngebomber. Svagheden ved en kommende traktat herom er, at de klyngebomproducerende lande, USA, Kina, Rusland og Israel, ikke deltog - USA har tydeligt tilkendegivet, at det ikke støtter et forbud. Danmark har to typer klyngebomber på lager - uden i øvrigt nogensinde at have brugt nogen af dem: Den ene - som Folketinget har valgt at skille sig af med - efterlader rigtig mange ueksploderede sprængladninger på slagmarken, den anden består af en granat, som indeholder 63 såkaldte bombletter. 83 lande har tidligere i den såkaldte Wellington-deklaration forpligtet sig til at forbyde klyngebomber, der forårsager 'uacceptabel skade på civile'. Ifølge den kommende traktat må granater kun indeholde ni bombletter. De skal tillige være udstyret med en elektronisk selvdestruktionsmekanisme. I alt 76 har i dag lagre af klyngebomber, som de ved tiltrædelse af traktaten skal destruere.

FN's fredsbevarende styrke i Elfenbenskysten forlænget

FN's Sikkerhedsråd har forlænget den fredsbevarende styrke i Elfenbensky-

sten (UNOCI) til 31. januar 2009. Det er afgørende, at det i lang tid udskudte præsidentvalg nu gennemføres i november - og på en fri, fair og gennemskuelig måde. FN-styrken er anmodet om at forsyne landets uafhængige valgkommission med logistik-støtte ved gennemførelse af valgets første runde 30. november. UNOCI har lovet at medvirke til at få fastslået hvem der er valgberettigede til et valg, der oprindeligt var sat til 2005. I en resolution opfordres regeringshæren og oprørsstyrken Force Nouvelles til at udarbejde en fælles plan for en sikker afvikling af valget i samarbejde med FN-styrken og de franske styrker, der befinder sig i landet. Også de politiske partier formannes til at gøre en indsats for den forsoningsproces, der er nødvendig, og hvorunder væbnede grupper må afvæbnes. Det hele har rødder i Ougadougou-overenskomsten, indgået i nabolandet Burkina Faso, som i 2007 bragte en kortvarig borgerkrig til afslutning.

FN's fredsbevarende styrke på Cypern forlænget

FN's Sikkerhedsråd har forlænget den fredsbevarende styrke på Cypern til 15. december. Styrken (UNIFICYP) har opereret siden 1964, fire år efter republikkens oprettelse, da det interkommunale samarbejde mellem græsk- og tyrkisk-cyprioter brød sammen. De to nationale samfund er dog kommet hinanden noget nærmere i løbet af i år, hvad åbningen af passagen mellem hovedstaden Nicosias græske og tyrkiske del bl.a. er udtryk for. Med en vis spænding imødeses nu det møde, den

græsk-cypriotiske præsident Dimitris Christofias den 3. september skal have med Nordcyperns præsident Mehmet Ali Talat. Det sker under FN's auspicer og sigter på at bane vejen for en total-løsning, som i sidste ende skal føre til en forbundsstat. På dagsordenen står nærmere samarbejde mellem de to nationale befolkningsgrupper, opregnet i 16 sagsområder, herunder bl.a. miljø, kulturarven, kriminalitetshåndtering og krisestyring. FN har i øvrigt fået ny særlig repræsentant i ø-republikken: Alexander Downer.

FN's fredsbevarende styrke i Somalia forlænget

FN's Sikkerhedsråd har forlænget den interafrikanske styrke AMISON, sammensat af soldater fra den Afrikanske Union (AU), til februar 2009. Over 8000 mennesker (civile) er blevet dræbt og én million gjort hjemløse i de mange kampe, der har påfulgt det kup, som i 1991 satte den daværende diktator, Siad Barre, fra magten. AMISOM skulle oprindeligt have været på 8000 mand, men der er hidtil ikke sendt mere end 2600. Pengemangel og frygt for vold og skyderier i hovedstaden Mogadishu har fået flere lande til at trække deres tilbud om tropper tilbage. FN har ikke ønsket direkte at sende fredsbevarende styrker før freden er tilvejebragt.

Katastrofal situation i Somalia

Befolkningens levevilkår i Somalia er i kraftig forværring i takt med stigningen i fødevarepriserne, fremgår det af analyse fra FN's særorganisation for levnedsmidler og landbrug FAO. Over 2,6

mio. mennesker eller 35 pct. af befolkningen er i nød – det er en stigning på 40 pct. Siden januar er ca. 855.000 mennesker fordrevet fra hovedstaden Mogadishu – en stigning på 20 pct. FAO's særlige Somalia-enhed for Nødhjælp driver på for at tilvejebringe fødevarer-sikkerhed med et budget på 35 mio. \$. Pengene går bl.a. til at opretholde besætninger på gårdene, skaffe dyrlægehjælp, såsæd, landbrugsredskaber m.v. FAO har anmodet verden om 18,4 mio. \$ til genopbygning, men har hidtil kun modtaget knap 790.000 \$.

Ny chef for alle FN's fredsbevarende styrker

FN's generalsekretær har udnævnt den franske diplomat Alain Le Roy til chef for de fredsbevarende styrker, som i løbet af de sidste otte år er vokset fra 50.000 til 100.000 mand. Le Roy har tidligere været FN-koordinator og regional administrator i Bosnien og Kosovo. I alt 120 lande sender soldater til FN-styrkerne, som er spredt over en snes stater. Den største udfordring lige nu er Darfur-provinsen i Sudan, hvor FN-styrken flere gange er blevet angrebet af regeringstropper.

WFP i sving til nødstedte filippinere

Verdensfødevarerprogrammet, WFP, har indledt uddeling af 400 tons ris til 96.000 mennesker, som i sommer blev tvunget bort fra deres hjem i Filippinerne på grund af en opblussen af de 40 år gamle modsætninger mellem regeringshæren og muslimske oprørere i den sydlige del af landet. Over 130.000

mennesker, fordelt på 42 landsbyer, er flygtet fra deres hjem på Mindanao og andre øer efter at det kom til kamp mellem den islamiske befrielsesfront, kaldet Moro, og regeringsstyrker.

Ny uro om hindutemplet Preah Vihear på grænsen mellem Cambodien og Thailand

Der er opstået ny uro i grænseområdet mellem Thailand og Cambodien dér hvor det 900 år gamle hindutempel Preah Vihear ligger, og begge lande har trukket tusinder af soldater til grænsen. Det har ulmet lige siden Den Internationale Domstol i Haag i 1962 i en kendelse fastslog, at templet ligger på cambodiansk territorium. Desværre bestemte domstolen nemlig ikke præcis hvor grænsen mellem de to lande skal gå. Bilaterale forhandlinger mellem Thailand og Cambodien ventes genoptaget om kort tid. Templet blev for flere år siden optaget på UNESCO's liste over bygninger, som tilhører 'verdens kulturarv', men uroen har for en tid hindret turister i at nå fem til det og har samtidig bragt den turistomsætning, som det historiske tempel har affødt, til standsning.

Qatar er nu verdens rigeste stat

Ifølge en statistik fra Den Internationale Valutafond (IMF) er Qatar nu verdens rigeste stat. Emiratets 950.000 indbyggere har overhalet Luxembourg, idet de nu pr. capita har en årsindkomst på 80.870 \$. Men goderne for de mennesker der bebor det 11.437 kvadratkilometer store område, er ulige fordelt: Store rigdomme er koncentreret hos de

små 200.000 personer, der har statsborgerskab i ø-staten, mens flertallet af indbyggerne hører til de herskare af udenlandske gæstearbejdere, som betjener dem. Sheik Hamad bin Khalifa har i kraft sin økonomiske styrkeposition mæglet mellem forskellige stridbare arabiske klaner og politiske aktører, således i Yemen og Palæstina, ligesom han generøst har sponsoreret tv-kanalen Al-Jazeera.

Djibouti i samarbejde med UNICEF og UNFPA mod kvindelig omskæring

Djibouti er det første land i verden, der har lanceret et program til afskaffelse af omskæring af kvinders kønsorganer – og det i samarbejde med FN's Børnefond UNICEF og FN's Befolkningsfond UNFPA. Ni ud af ti kvinder i den lille stat på Afrikas Horn omskæres. Djiboutis præsidentfrue Kadra Mahamoud Haid forsikrede ved åbningen af denne aktivitet om, at Djiboutis regering havde vedtaget en lov og etableret mekanismer for at komme dette onde til livs. Eller som det højtideligt hed: "Vi har begivet os ud på en vej til sikring af sociale fremskridt bevæbnet med et redskab til at opfylde basale menneskerettigheder, og her særlig pigers og kvinders integritet og værdighed".

Stridigheder om øer og klippeskær i Singapore-strædet bilagt

Den Internationale Domstol i Haag har tillagt Singapore suveræniteten over øen Blanca/Pulau Batu Puteh og Malaysia over en række klippeskær, kaldet Middle Rocks, begge placeret i Singa-

pore-strædet. Verserende for domstolen er p.t. en strid om havgrænserne mellem Chile og Peru, ligesom Georgien netop har anlagt sag mod Rusland. Domstolen har siden 1946 truffet afgørelse i 140 sager, deriblandt Danmark mod Holland og Tyskland om delingen af Nordsøens fastlandssokkel og Danmarks mod Norge om udstrækningen af fastlandssoklen omkring øen Jan Mayen ud for Grønland.

Tidligere congolesisk vicepræsident anholdt som sigtet for krigsforbrydelser

Den tidligere vicepræsident i Den demokratiske Republik Congo (DRC - Congo-Kinshasa), Jean-Pierre Bemba Gombo er på basis af en forseglede arrestordre fra Den Internationale Straffedomstol i Haag blevet anholdt af belgisk politi. Han er sigtet for forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser begået i Den Centralafrikanske Republik, hvor han var leder af Den Congolesiske Befrielsesbevægelse (MLC), der i 2002-03 inter文enerede i en væbnet konflikt i dette land. Der er begrundet mistanke om at han stod i spidsen for omfattende og systematiske angreb på civile, der indbefattede voldtægt, tortur, plyndring og krænkelser af menneskers værdighed.

Bill Gates-donation skal skaffe bedre statistik fra 17 afrikanske lande

En donation på 5,6 mio. \$ fra Bill & Melinda Gates Foundation skal medvirke til fremme af statistiske oplysninger fra i alt 17 afrikanske lande syd for Sahara.

Hermed styrkes også bestræbelser på at mindske hungersnøden og fattigdommen i denne del af verden. Det kanaliseres gennem FAO, FN's særorganisation for fødevarer og landbrug og det omfatter følgende lande: Angola, Benin, Burkina Faso, Cameroun, Elfenbenskytten, Etiopien, Ghana, Kenya, Malawi, Mali, Mozambique, Nigeria, Rwanda, Senegal, Tanzania, Uganda og Zambia.

Det internationale Humanitære Beredskab i Danmark udliciteret til privat firma

Administrationen af Det internationale Humanitære Beredskab, som hidtil har været varetaget af det danske udenrigsministerium, udliciteres nu til det private firma NIRAS. En udlicitering blev besluttet allerede i 2007, og fire firmaer/organisationer blev prækvalificeret til at deltage i licitationen. Valget faldt på NIRAS, med hvilket ministeriet nu har tegnet en toårig kontrakt på 3,3 mio. kr. med mulighed for forlængelse på to år. Det er målet, at NIRAS skal finde egnede personer til 100-150 udsendelser om året og stå for rekruttering af nye folk til beredskabet. NIRAS blev grundlagt i 1956 og har over 1000 ansatte, som er beskæftiget med rådgivning vedrørende miljø, energi, byggeri, industri, forsyning m.v. Det har arbejdet i over 100 lande.

Gigantisk beslaglæggelse og destruktion af narkotika

Antonio Maria Costa, direktør for FN's Kontor vedr. Narkotika og Kriminalitet (UNODC), har måttet gratulere de afghanske myndigheder for at have fun-

det og siden destrueret en virkelig stor fangst af ulovligt narkotika, 236,8 tons hash – med en potentiel salgsværdi på 400 mio. \$. NATO's styrker i det terror og voldsprægede land bidrog til beslaglæggelsen, som gjorde behørigt indtryk på den afghanske indenrigsminister Zarar Ahmad Moqbel. UNODC skønner, at der i Afghanistan dyrkes cannabis på 70.000 ha, og det er en stigning på 20.000 ha fra 2006.

FAO bag storstilet såsæd-uddeling i Den Centralafrikanske Republik

FN's særorganisation for levnedsmidler og landbrug FAO har i sommer gennemført én af sine største uddelinger af såsæd – nemlig til 12.500 farmere i Den Centralafrikanske Republiks vestlige del, der har været hårdt ramt af tørke og fattigdom. Der er tale om præfekturet Nana-Mambéré, hvortil forsyninger i perioder kun vanskeligt har kunnet nå frem på grund af væbnet uro.

Ny chef for FN's fredsopbygningsindsats

Assisterende generalsekretær for FN's kontor for logistik, praktisk støtte "i marken" (field support), amerikaneren Jane Holl Lute, er udnævnt til chef for FN's kontor for genskabelse af samfundsfunktionerne i krigshærgede lande, herunder det økonomiske kredsløb, ved fredens indtræden. Der er nedsat en særlig fredsopbygningskommission, baseret på en fond med samme formål, og alt dette skal hun styre. Jane Lute har bl.a. gjort karriere i USA's hær, er ph.d. i politologi fra Stanford Universi-

tet og har en juridisk grad fra Georgetown Universitet.

Ansvarlige for "den beskidte krig" i Argentina dømt - efter 30 år

En højtstående argentinsk officer er ved retten i Buenos Aires blevet idømt livsvarigt fængsel for bortførelse, tortur og drab på fire venstreorienterede aktivister i 1977. Den nu 81-årige Luciano Benjamin Menendez var chef for den argentinske hærs 3. regionale korps i Cordoba under den såkaldte "beskidte krig" 1976-83, som det daværende militærdiktatur førte mod systemkritikere. Han dømtes sammen med seks andre tidligere officerer, der fik straffe på mellem livstid og 16 år for samme type forbrydelser som Menendez. Syv andre eksofficerer og en politichef blev dømt i december 2007. I alt dræbte regimet ifølge en offentlig statistik dengang 13.000 personer; uofficielt skønnes tallet at være meget større. Et ægtepar og en tidligere officer er endvidere dømt for ulovlig adoption af en politisk fanges baby under militærdiktaturet: Osvaldo Rivas fik otte års fængsel, hans hustru Maria Cristina Gomez syv år, og eks-kaptajn Enrique Berthier ti års fængsel.

Nye bevaringsværdige steder på UNESCO's verdensarv-liste

FN's særorganisation for undervisning, videnskab og kultur UNESCO har optaget en lang række nye steder på sin liste over bevaringsværdige pletter på jorden, udtryk for vor kulturelle arv i ordets videste betydning: Dresden-Elben-dalen, i hvilken man for tiden er ved at bygge en bro, som UNESCO hå-

ber vil blive fjernet, et tidligere slaveopsamlingssted i østaten Mauritius, et arkæologisk mindeværdigt område i Saudi-Arabien, nogle jordhuse i Kina, klostre i Iran, de malaysiske byer Melaka og George Town, nogle moser (på i alt 100 ha) i Papua New Guinea, Stari Grad-sletten på den kroatiske ø Hvar, fortet Vauban - i alt 13 grupper af befæstede bygninger i Frankrig, moderne beboelseskomplekser i Berlin, som viser byggestilen 1910-33, særlig den i Weimar-republikken, renæssance-byerne Mantua og Sabbionetta i den italienske Po-dal, fyrstendømmet San Marios historiske center og bjerget Titano, det ligger på, som kan føres tilbage til det 13. århundrede, samt trækirker i den slovakiske del af Karpaterne.

100 millioner moskitonet til fattige afrikanske lande

G8-landene, dvs. Storbritannien, Canada, Frankrig, Tyskland, Italien, Japan, Rusland og USA, har besluttet at sende 100 millioner moskitonet til bekæmpelse af malaria til en større gruppe lande i Afrika. Det vil ske såvel bilateralt som multilateralt og over en årrække frem til 2010. Malaria kræver årligt én millioner menneskeliv, heraf 90 pct. i Afrika. FN regner med at antallet af dødsopfre for malaria kan halveres frem til år 2010.

UNHCR hjælper flygtninge fra Kosovo, som er havnet i Montenegro

FN's Flygtningehøjkommissariat UNHCR er gået i gang med at hjælpe over 4000 romaer (sigøjnere), ashkaelie-

re og egyptere, som i 1999 flygtede fra det borgerkrigshærgede Kosovo. Sagen er, at omkring halvdelen af dem risikerer at havne i statsløshed, idet de ikke er i besiddelse af nogen papirer, som godtgør deres nationalitet. Mange af deres børn kan ikke blive registreret og er ude af stand til siden hen at få jobs eller nyde sociale goder. De mange folkeflytninger som følge af 1990'erne krige på Balkan har bevirket, at tusinder af mennesker mistede deres personlige papirer. I realiteten er mange blevet nærmest statsløse, og denne status går videre til næste generation.

WFP hjælper 16 lande som er i fødevarekrise

Verdensfødevareprogrammet, WFP, har meddelt at ville yde i alt 240 mio. \$ som hjælp til 16 lande, der er hårdt ramt af de høje fødevare- og benzinpriser. Pengene skal gå til nødstedte i by såvel som på land og såvel i Afrika som Asien og det caribiske område. På verdensfødevarekonferencen i Rom i juni oplyste WFP, at det ville hjælpe sammenlagt 62 lande med nødstedte befolkninger på grund af fødevarepriserne himmelflugt med et totalbeløb på 1,2 mia. \$. WFP's budget for 2008 med en "rækkevidde" på 90 mio. mennesker har måttet justeres fra 3,1 mia. \$ til næsten 6 mia. \$. Det er hårdt arbejde at skaffe så mange penge, men det har hjulpet, at Saudi-Arabien tidligere på året gav tilsagn om 500 mio. \$

FN-toppost til dansk diplomat

Den 49-årige danske diplomat, ambassadør Peter Taksø-Jensen er udnævnt til assisterende generalsekretær for juridiske anliggender i FN. Han afløser amerikaneren Larry Johnson. Taksø-Jensen kom som ung jurist til det danske udenrigsministerium i 1987 og har bl.a. været udstationeret i Wien og Bruxelles. Siden 2004 har han været chef for Udenrigsministeriets juridiske tjeneste og som sådan ministeriets rådgiver i folkeret. Ind imellem har han været Danmarks agent i sager mod Danmark for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg. Taksø-Jensen er hermed den højest placerede dansker i FN-systemet.

Danmark tjener stort på viften af FN-organer placeret i København

Øresundsinstitutet har beregnet, at Danmark får sit bidrag til FN (70 mio. kr.) mange fold tilbage. De over 1000 medarbejdere ved FN's institutioner her medvirker til, at FN i 2006 betalte over én milliard kr. for danske varer og tjenesteydelser. FN sender således 15 gange så mange penge til Danmark som til Norge, selv om Norge bidrager mere til FN's budgetter end Danmark. Sverige er det nordiske land, der sender flest penge til FN, men FN's indkøb fra Sverige er blot en ottendedel af indkøbene fra Danmark. "FN lægger på sin side ikke skjul på, at den effektive danske arbejdskraft og balancen mellem arbejde og fritid her har betydning", siger analytiker ved Øresundsinstitutet Niels Paarup-Petersen. Det er også vigtigt, at UNICEF, UNOPS og UNFPA

med sine kontorer i København er 'ind-
købstunge', tilføjes det.